

ситуації спілкування призводять до змін характеру спілкування. Воно звільняється від жорсткої офіційності, стає більш розкутим, вільним.

Навіть усім знайомий відомий вислів Сократа «Заговори, щоб я тебе побачив» [2] доводить, що високий рівень культури мовлення є яскравим свідченням високої загальної культури особистості.

Мова – не тільки засіб комунікації, але й спосіб духовної самоідентифікації. Передусім через мову, а не через одяг, багатство чи інші зовнішні ознаки людина виявляє індивідуальність, власну духовність, культуру, ставлення до свого народу, до соціуму.

Також важливо розуміти, що саме мова є характерною ознакою сучасної нації. Коли мова перестає виконувати основну функцію – бути засобом спілкування і мислення, вона стає мертвою, не розвивається і не вдосконалюється. Бо розвиток мови тісно пов'язаний з розвитком суспільства. Таким чином мова сприймається як явище суспільне. Немає і не може бути суспільства без народу, який є її творцем.

Сьогодні проблема культури мовлення набуває дедалі більшого значення. Вона потребує своєчасного вирішення і залежить як від людей, так і від держави [4].

Отже, враховуючи сучасну мовну ситуацію в Україні, вироблення мовної єдності – процес надзвичайно складний. Наша державна мова – українська. І це не лише наше минуле, це наше майбутнє.

Список використаних джерел

1. Шиловська О. М. Наратив як засіб саморозвитку та духовного становлення особистості. URL: <https://scholar.google.ru/citations?user=rBF2bksAAAAJ&hl=ru>

2. Александрова В.Ф. Мовленнєва культура сучасної молоді. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6909/1/V_Aleksandrova_UMAN_GI.pdf

3. Шумейко О.А. Значення мови для саморозвитку особистості в сучасному українському суспільстві. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16939/1/Shumeyko_117-121.pdf

4. Шлеїна Л.І., Адамович А.Є. Гендерна культура як невід'ємна складова soft skills в системі сучасної аграрної освіти як чинника формування особистості майбутнього фахівця. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь: ТДАТУ. 2021. Вип. 24. С. 381-386 . URL: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/statti-za-2021-rik-5/>

Науковий керівник: *Адамович А.Є., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.*

ТУЛЛІЙ ЦИЦЕРОН ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Мальчев Б.Р., malchevbogdan@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Туллій Цицерон – один з найвидатніших ораторів у світовій історії. Мабуть, жодна інша людина не дала філософії ораторського мистецтва стільки, скільки дав Цицерон. Це видатний, і, мабуть, один з найбільш відомих політичних діячів Стародавнього Риму. Побудувавши блискучу політичну кар'єру, він славився майстерним красномовством та видатним талантом до публічних виступів. Сучасники Цицерона, говорили, що під час його виступів у давньоримському Сенаті добігали кінця всякі сторонні дискусії, і увагу senatorів було прикуто виключно до нього. Його рівень майстерності володіння словом і тоді, і зараз, заслуговує на особливу увагу.

Цицерон вважав, що основа ораторського мистецтва перш за все – глибоке знання предмету; однак, якщо за промовою не має глибокого змісту, засвоєне і пізнане оратором – це порожня балаканина. Марнослов'ю – не місце у воістину видатній ораторській промові. Однак, Цицерон говорив: – «Ораторське мистецтво неможливе, якщо оратор не досконало опанував предмет, про який хоче говорити. Таким чином, Цицерон ставив в абсолют саме знання, як найважливіший ресурс в досягненні красномовства [1, с. 302]. Допитливий розум, жадібний до знань – це кращий друг всякого, хто досяг ораторського успіху. Красномовство – це мистецтво, але найскладніше з мистецтв.

Він підтримує Платона і Аристотеля в тому, що мова, що відповідає почуттям і думкам слухачів, становить невід'ємне надбання оратора [2, с. 25]. Тільки лише емоція, вкладена в промову може змусити серця аудиторії запалати в нових почуттях. Оратор, що вміє передавати емоції, а не говорить сухо і занадто стримано, мабуть, з більшою ймовірністю завоює серця своїх слухачів. У цих судженнях криється психологічна природа ораторського мовлення: «Кому, наприклад, невідомо, що вища сила оратора в тому, щоб запалювати серця людей гнівом, або ненавистю, або скорботою, а після цих поривів знову звертати до лагідності і жалості? Але досягти цього красномовства може тільки той, хто глибоко пізнав людську природу, людську душу та причини, що змушують її спалахувати і заспокоюватися», – писав Цицерон. Тільки лише розуміючи людські почуття оратор зможе заглянути в душу своєї аудиторії. За думкою великого оратора, саме розуміння всього емоційного спектра, подібно предмету мовлення, дає оратору можливості, не тільки донести свою думку до публіки, але і переконати в своїй правоті всякого, навіть слухача-скептика. Адже емоція – це щось живе, що торкається самого серця.

Однак, які здібності, або ж, навички необхідні оратору? На думку Цицерона, по-перше, це природне обдарування, жвавість розуму і почуття, ступінь ерудованості та обсяг пам'яті, доступної для оперативного запам'ятовування; по-друге, вивчення – це опанування теорії ораторського мистецтва, адже ораторами не народжуються, а стають; по-третє, практика, як умова більше практики. За словами Цицерона: – «Перо – кращий учитель, написана промова краще тільки продуманої» [3, с. 22]. У цих твердженнях немає нічого нового, оскільки про це писав ще Аристотель. Проте Цицерон намагається синтезувати попередні теорії, осмислити їх і після, на їх основі створити узагальнену теорію ораторського мистецтва. Втім, основна ідея всякого митця, хто до, або після Цицерона, намагався створити теорію ораторського мистецтва одна – стати оратором, при належній підготовці і великій праці, може абсолютно кожен!

У першій частині роботи «Про оратор» Туллій Цицерон намагається створити ідеал освіченого оратора, оратора-політика, який був би одночасно і філософом, і істориком, і знав би право [4, с. 12]. Цицерон вважав, що ораторське мистецтво – це породження суспільства, а політика, як найбільш важливий аспект громадського порядку, головний об'єкт красномовства. «Якщо ж мова йде про те, що по-справжньому чудово, – пише Цицерон, – то пальма першості належить тому, хто і вчений, і красномовний. Якщо ми погодимося назвати його і оратором, і філософом, то сперечатись нема за що, якщо ж ці два поняття розділити, то філософи виявляться нижче ораторів, тому що досконалий оратор володіє всіма знаннями філософів, а філософ далеко не завжди має в своєму розпорядженні красномовство оратора; і дуже шкода, що філософи цим нехтують, бо воно, здається, могло б послужити завершенням їх освіти». З цього висловлювання слідує, що образ ідеального оратора – це надзвичайно освічена і промовиста фігура, здатна бути вищою за повсякденну свідомість.

У висновку можна сказати, що Туллій Цицерон воістину видатний оратор, але в той же час, значний теоретик і практик, який заклав основи сучасного вчення про ораторське мистецтво. Він був закоханий у свою справу, – «Не знаю нічого прекраснішого, ніж уміння силою слова приковувати до себе натовп слухачів, залучати їх розташування, направляти їх волю куди хочеш і відвертати її звідки хочеш». Він Видатний майстер, Великий оратор!

Список використаних джерел

1. Крикун В. Ю. Риторика як наука та навчальна дисципліна: історія і сучасність //Гілея: науковий вісник. – 2014. – №. 87. – С. 301-305.
2. Чорнобай О. Феномен Цицерона: теорія і практика риторичної аргументації //Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2017. – №. 865 (14). – С. 25.
3. Ткаченко Л. П. Риторика як компонент освіти в Давньому Римі //П 86 Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загаль. – 2010. – С. 22.
4. Бондар Ю. Марк Туллій Цицерон як публікатор-видавець //Вісник Книжкової палати. – 2016. – №. 5. – С. 9-13.
5. Шлеїна Л.І. Тараненко Г.Г. Ісакова О.І. Єременко Л.В. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів ЗВО під час вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти. Випуск 24. Збірник науково-методичних праць. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь. 2020. 581 с. С.248-252. URL: http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/4_orhanizacija_samostijnoi_navchal_no_piznaval_naoi.pdf

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., доктор філософії з пед.н., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ СОЦІОЛОГІЇ

Покуса О.Р., *expert.kzcpo@gmail.com*

*Комунальний заклад «Центр позашкільної освіти» Мелітопольської міської ради
Запорізької області*

В Україні вже з 2013 офіційно працює Положення про дистанційне навчання у якому зазначено, що дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогодні дистанційні технології навчання вже зайняли одне із провідних місць у світовій освітній практиці, зацікавленість в такій формі освіти постійно зростає, а якісні характеристики методу засвідчують переважно позитивні моменти. Несподіваний для більшості перехід всієї середньої освіти України на дистанційну форму навчання в умовах вимушеного карантину, пов'язаного з пандемією *COVID-19*, висвітлив і низку проблем, які щоденно відчувають всі учасники освітнього процесу, зокрема проблему педагогічну – відсутність очного спілкування вчителя й учня, а отже, і повноцінного індивідуального підходу до школярів в навчанні й вихованні.

Не менш проблемним видається і рівень самодисциплінованості, свідомості і самостійності значних школярських груп тощо. Отже, хоча, більшість з очевидних проблемних ситуацій стосуються, насамперед, недостатньої технічної забезпеченості всіх учасників процесу навчання, або певного рівня навичок, з огляду на низку чинників, існує потреба виявити актуальні запити школярів та наявні можливості поліпшення ситуації засобами соціологічного дослідження.

Важлива роль у дослідженнях різнопланових проблем розвитку дистанційної освіти як сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) відіграють роботи Д. Кігена. Значний внесок у розробку теорій ДО згаданих вище груп, а